

L'EXEMPLE

per Salvador FERRET

Poc després del migdia, a l'hora, més o menys, en què els catalans es disposaven a asseure's a la taula —taula de Nadal—, la nova infausta va colpir Catalunya en el cor: havia mort l'Avi!... El dol autènticament nacional, tan general i tan profund, que es va produir aleshores, no és de creure que hagi tingut cap precedent per a comparar-se-li. Tots ho recordem bé prou; àdhuc els que, aleshores, amb prou feines si en podíem comprendre l'abast. Aquell del 1933 va ser un Nadal trist; el primer Nadal trist, perquè després en van venir d'altres...

* * *

Sens dubte és temerari, per a un jove, posar-se a escriure entorn de Francesc Macià, quan viuen encara tants dels seus contemporanis que el van conèixer i el van tractar. A aquests deixo, doncs, el goig amarg, però a fi de comptes goig, de l'evocació més personal; ells en gaudeixen el privilegi.

Així i tot en servo, de l'Avi, una imatge fugissera, però que a l'ensem recordo com de les més impressionants: aquell que l'havia vist una vegada, àdhuc essent un vailet, en sentia la grandesa que n'emanava, i no el podria jamai oblidar.

Com a figura, la de Macià és d'aquelles que, com la de Companys, s'ageganten amb el temps. Figura catalana que, com la de Companys també, em fa pensar d'una manera involuntària amb el Quixot, malgrat la certa repulsió instintiva que sento a fer-ne la referència. Repulsió, per altra banda, gens raonable, puix em sembla evident que, de tots els pobles peninsulars, el català és el que ha donat més "quixots". Macià sens dubte en fou un, i dels grans; però amb l'aventatge, gens menyspreable, de què, com a polític, també sabia tocar de peus a terra.

Doncs, bé; al meu entendre és des d'aquest punt de mira, precisament, que se'ns ofereix l'exemple de Macià. Exemple de constància: de fe, l'home que no té fe, no pot ser constant. Aquest és, a la vegada, el millor de tots els exemples que pugui constituir per a nosaltres la personalitat —tota ella tremp de Macià, perquè d'aquest en podem extreure la seva actualitat.

En efecte: Macià es llança, a una lluita que quasi tothom considerava estèril i fracassada per endavant; es va lliurar en cos i ànima —poques vegades aquesta expressió ha resultat tan exacte— a una causa en la que quasi ningú no creia, jutjant-la de quimèrica. Macià també va conèixer i va sofrir l'exili, per terres d'Europa i per terres d'Amèrica; però va demostrar allò que pot una actuació des de l'estranger, quan hi ha constància i la fe no decau. Il·lús, no; Macià fou un idealista abrandat en la concepció, portat pel seu patriotisme ardent; però fou un realista, en allò polític, sempre que convingué.

Aquest és l'exemple de Macià i aquesta n'és la seva actualitat; l'actualitat del seu caràcter, de la seva actuació, del seu catalanisme.

* * *

El primer Nadal trist, perquè després en van venir d'altres... Nadals de guerra i de sang; Nadals d'opressió i d'angoixa per a Catalunya; Nadals d'exili i de nostàlgia pels catalans que d'ella en van sortir per a no deixar de ser homes.

I, després encara, més Nadals de guerra i de sang, d'opressió i d'angoixa per a tot el món... I, per què no

dir-ho?, amb guerra i sense ella, ja fa anys que les paraules sacramentals: "...i pau en la terra als homes de bona voluntat", no són més que una tràgica ironia i mantes vegades, segons per qui són pronunciades, un sarcasme.

Tarragona i Macià

per Salvador MASET

Quan els massa savis, afectes a una política que de tan realista voreja al cinisme, trobaven també, sense haver nascut a la meseta, que l'obra de Macià era pròpia de quatre locos, per les comarques de Catalunya hi havia un escampall de gent senzilla, predominant-hi el jovent, que compartien les idees de Macià i l'havien erigit en el seu cabdill. Després de les terres lleidatanes, potser eren les tarragonines on més adictes tenia el Sr. Macià, abans del seu triomf. Per això, llavors de la lluita electoral pel Parlament de Catalunya, fou condició essencial que el mateix don Francesc en persona fes una excursió per tota la Catalunya Nova, des del Vendrell fins a Tortosa.

Car a Tarragona, el vell republicanisme històric hi estava ben arrelat, i l'havien mantingut prohoms prestigiosos com en Julià Nogués Subirà i Marcel·lí Domingo. Però l'evolució cap a un republicanisme català, de cara al dia, la República lligada amb l'Autonomia de Catalunya, era lenta i penosa. Exigia un destriament en els rengles dels republicans que havien bregat units fins a la data.

Mentre arreu de Catalunya els republicans presentaven un front únic contra les dretes oblidadisses dels seus deures nacionalistes, a les vegueries tarragonines la lluita en els comicis hagué de ser tripartita: coalició de republicans marcel·linistes i Acció Catalana (molt sui generis i localista); Esquerra Republicana de Catalunya i Coalició de Dretes (monàrquics i regionalistes.) Pocs veieren la transcendència d'aquella contesa. Si el republicanisme històric encarat a Madrid, hagués triomfat, s'hauria dibuixat un ulsterisme a Catalunya. Macià, però, va copsar la transcendència del fet, i decidí encapçalar la lluita per Catalunya amb un predilecte seu, el selvatà Ventura Gassol en primer lloc de la candidatura i sacrificant sentiments ben humans, a l'enfrontar-se al seu mateix parent, senyor Pau Font de Rubinat.

L'esforç del senyor Macià fou estrenu. Es guanyà per punts, i evidentment sense la seva empena s'hauria perdut. Al Parlament de Catalunya, repercutint a Madrid, hi hauria hagut una minoria perillosa pel nacionalisme català.

Ens plau subratllar aquest fet, potser poc conegut, per oferir una fulla més de llorer al restaurador de la Catalunya —nació, en l'homenatge que li retem als vint anys de la seva desaparició material. El seu nom i el seu exemple viuen i viuran eternament en els catalans de les comarques tarragonines. L'abrandament que hi desvetllà fou ben parió del de totes les altres terres catalanes.

"Encara que Macià no era un dels nostres en el sentit material del mot, era sí un socialista en l'accepció més ampla del terme, perquè, efectivament, és ser socialista sentir un amor ardent per la pau, professar sentiments d'amor per la classe treballadora i desitjar una societat millor. Macià era un home bo, un honrat demòcrata, un republicà i un cor socialista."

Vandervelde